Број 87. У Новом Саду у понедељак 16. априла 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 пот. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)
ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чанића
Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Браниоци патријарха Георгија.

Мора да ствар патријарха Георгија стоји веома рђаво. Он је командовао својој и последњој резерви: Напред!

Видећемо већ како ће се вратити из борбе та резерва. До сад је била скривена, те пуцала иза бусије. Бранила га је и мислила одбранићe га. Једно је крило те резерве водио „Браник“, друго „Србобран“.

Зна се, за какве се шанце крила та војска. У „Бранику“ је др. Полит увек говорио: Патријарх Георгије нас либерале не воли, ни ми њега. То је да завара свет. Та ко би гледао иза онаке бусије пријатеље патријарха Георгија.

„Браников“ шегрт је мало претерао. Њему није било доста оно како се бранио Полит, него се чак окренуо према патријарху те пуцао једаред на ону страну, али разуме се у зрак.

У истини је та војска патријарха Георгија увек бацала и одбацила све народне интересе на страну, само да може бранити и одбранити патријарха Георгија

Испрва су мислили ти скривени браниоци да ће моћи остати иза бусије. И да ће бити доста, ако гадним и свакојаким средствима почну рушити радикале. Та да! Нестане ли радикала, остаће патријарх.

Но све грдње „Браникове“ и сиктања његовог шегрта „Србобрана“, нису биле довољна. Ствар патријарха Георгија пада и пропада и он је недавно очајно узвикнуо, да га његови пријатељи бране само једном руком. Он је тражио да изађу из оне резерве, те му створено дођу у помоћ. И дошли су му.

У исти мах излазе на видик и „Србобран“ и „Браник“. „Србобран“ је до сад говорио: Он неће у то да се меша, нека радикали сами свршe са патријархом итд Но сад је друкчије. Сад говори, да нико ништа не може патријарху Георгију.

Његов народно-црквени сабор је њему ништа. Па да ли мислите суд? Је ли готов да подвргне ствар патријарха Георгија суду?! Он говори о суду, али ево како: Ако судска пресуда испадне повољно по патријарха, онда је та ствар свршена. Али ако та пресуда не испадне повољно по патријарха, онда се томе патријарх Георгије не мора поклонити, него та ствар мора ићи другом фактору. Коме, не каже.

Но зашто да та ствар иде суду, кад ви патријархови бранитељи не признајете да из судске пресуде има обвезе по патријарха. Казао суд да је крао, а казао да није, казао да је оно проневера, а казао да није, то није доста за оне јадникe његове. Маре они за достојанство цркве и народни образ. Они место да грмну: Доле недостојни! доказују како њему не може нико ништа и како би нешто нарочито требало да дође.

Док се шегрт „Браников“ тако избрбљао, његов мајстор у „Бранику“ излази победоносно пред свет. Он пише у „Пешт. Лојду“ оно, што у „Бранику“ никад није смео да напише Пише, да је патријарх Георгије невин и вели: Хоће ли остати патријарх Георгије или не, то спада у нарочита права краљева. У та нарочита краљева права не би имала влада да се меша. Та би краљева права имала да се врше на апсолутистички начин Као што видите: Ово су последњи фишеци. Ово је већ ропац: Дајте мало апсолутизма само да се спасе патријарх Георгије!

Патријарх Георгије би се пре одбранио, да није извлачио из резерве „Браник“ и његовог шегрта.

Граничарима бившег српског банатског граничарског пука бр. 14. у пажњу.

У 70 тим годинама, када је дична граница са својом поносном Клисуром развојачена и утеловљена Угарској, тада је Њег. Величанство цар својим верним граничарима за „учињене услуге за отаџбину и престо“ даровао 38.000 ланаца шуме.

По даровном писму том основана је имовна општина са седиштем у Белој Цркви. Свака је општина која је под границом потпадала према броју душа, који је број при развојачену поседовала, бирала по једног заступника Ови заступници бирају председника — Obmann a — имовне општине, управни одбор и они су управљали имовном општином, постављали нужне органе, шумаре, одређивали турнусе за сечу шума по предлогу стручних надшумара. О свом раду полагали су рачуна главној скупштини.

Главна скупштина потпомагала је из чистог прихода просвету, делила штипендије синовима старих граничарских задруга. Многи граничарски син помоћу тих штипендија заузима данас угледан положај. Из чистог прихода делило се општинама за издржавање њихових школа, те се отуда у свима општинама и створио: „граничарски школски фонд“ (határőrvidéki iskolai alap) То „граничарски“ боло је административним властима очи и дотле радише против тог назива, док га не оборише и не створише му име: „васпитни фонд“ (nevelési alap).

Пре десетак година предадоше наши стари управу и руковање са тим огромним имањем држави, јер имовну општину превадужише. Док су друге имовне општине напредовале, свом народу од користи бивале, па јесу и данас — наша је својом несвесном управом навукла државно прескупо туторство.

Имовна општина наша, од тога доба је само сенка осталих имовних општина. Састају се главне скупштине, бирају председника, бирају управни одбор, али од автономног рада нема ни спомена. Кад се год какав рад у оквиру автономије појави и треба да се спроведе, тада државни органи загрме својим »veto« и престаје автономија. Да им је рђаво у том положају, сигурно би нам одавно већ повратили шуму а с њоме и ав ономију

Подносе се скупштини, управном одбору разне тужбе, жалбе, да ако се и даље буде тако руковало шумом, не стаће је кроз најкраће време, а наша поносна Клисура, којој су те богате шуме извор живота, гледаће у голо стење и гладоваће, јер нестаће јој зараде у њима.

ПОДЛИСТАК.

ТОКАР ПЕТРОВ.

Токар Георгије Петров, који је већ одавно познат као изврстан занатлија, а уједно и као најраскалашнији човек у галичинском крају, вози се са својом старом болесном бакицом у земаљску болницу.

Има се отприлике око 30 врста возити, али пут је тако страшан, да би исти и самом једном искусном поштару пружао велике тешкоће, а камо ли не једној таквој лењштини као што је Токар Петров. У лице га удара оштар и хладан ветар. Свуда у ваздуху, куд се само може поглед бацити, котрљају се читави снежни облаци, тако да је тешко разликовати, да ли снег из неба или из земље долази.

Усљед вејања снега не могу се разазнати ни поља, ни телеграфске мотке, ни шуме, али кад на Георгија мало жешћи смет од ветра навали, тада он не види баш ни онај лук од дрвета на свом коњу где звоно виси.

Мала стара слабуњава кобилица једва се креће даље. Сва снага кљусета утроши се на извлачење ногу из дебелога снега, и на ома њивање главом. Токар жели да брзо иде напред. Немирно се покреће на свом седишту и непрестано удара коњичка бичем по леђи.

— Ти Матрона не плачи... гунђао је он Претрпи се још мало. Кад ми божијом помоћу дођемо у болницу, биће ти одмах... тада ће ти дати Павле Иванић капљице или ће ти пустити крв, или ће се његовој милости допасти, да те протрља каквим шпиритусом .. и тада ће ти бол са стране одлакнути.

Павле Иванић, даће већ себи труда... Викнуће на мене, ногом ће тапкати, али ипак ће се потрудити.. Изврстан је то господин. Тако један љубазан човек, Боже даруј му здравља...!

Одмах чим тамо дођемо, искочиће из свог стана напоље, и пре свега почеће срдито грдити. Како? Зашто? повиче он. »Зашто ниси на време дошао?« Јесам ли ја псето да се ја с вама ђаволима по читав дан мучити морам? »Зашто ниси јутрос дошао?« Даље »Гледај па се купи! Дођи сутра!«

— Али ја ћу рећи на то: Господин лечниче! Павле Иванићу ваше високоблагородије...

— »Напред, да те..... Напред!«

Токар удари коњичка и мумлаше, а да је стару жену и погледао.

— Ваше високоблагородије! Заиста као пред Богом... чесногa ми крста, кренуо сам чим је зора почела свитати. Како се може на време стићи, као се господ и мајка божија! — срде те су таку вејавицу послали? та и сами видите... Па заиста, ни мало бољи коњ не би могао брже напред ићи, али ја немам, као што сами видите коња него жгебу!

Павле Иванић ће тада начинити зловољно лице, и позикати: »Познајем ја вас! Увек имате ви неког изговора! Особито ти Гришка. Ја те већ одавно познајем. Није ли истина да си већ неколико пута свраћао у крчму?«

Али ја ћу му рећи: В ше високоблагородије! Јесам ли ја зликовац или безбожник, да трчим по крчмама. »Шта говорите ви, смилујте се! Нека носи крчме..!«

На то ће Павле Иванић заповедити да је однесу у болницу. Ја ћу пред њим кликнути... — Павле Иванићу! В ше високоблагородије! Ми вам најповизније захваљујемо! Опростите нама лудама и грешницима. Немојте проклињати нас сиротињу. Ми смо заслужили да нас трипут отерате, али се ви ипак узнемиравате ради нас, и кољете ваше ноге у снегу!«

На то би ме Павле Иванић тако погледао, као да би ме хтео ударити те рећи: »Место што овде предамном клечиш, боље да ниси пио ракије, и да си твоју стару баку чувао. Требало би те сада поштено издеветати«.

— Истина је, требало би ме издеветати Павле Иванићу, Бога ми требало би ме лупати! Како не би требали да клечимо пред вама, кад сте ви наш добротвор, уједно наш љубезни отац! Ваше високоблагородије! Истините су моје речи, тако ми Бога... пљуните ми у лице ако вас варам. Но чим моја Матрона оздрави, и добије снаге, тада ћу учинити све што ви заповедите. Све ћу вашој милости учинити! Кутију за цигаретле ако то желите од финог брезовог дрвета, кугле за лопатање и игрокрета, кегле што су у иноземству, могу ја истесати... Све ћу вам за љубав учинити, а ни потуре вас неће коштати!

Причаће се, да су туда некада богате царске шуме биле. Скупштина изашиље поверенике своје да прегледају шуме, да се увери да ли се одржавају законом опредељени турнуси за сечу и да ли се нове подижу, органи државни пак не дозвољавају — забрањују Забрањују газдама да завире у своје рођено добро. То трпи српска имовна општин !

Да је до те жалосне слике могло доћи, криви су били бирачи, криви су били заступници, јер при избору се не пази ко бира и кога бирају. Правила за избор јасно кажу, да право бирања има само онај, којега су стари за доба док је Граница постојала сачињавали задругу и биран може бити само такав, који је потекао из таке задруге. Дакле заступници могу бити само синови старих граничарских задруга и нико други. Досељеници искључени су. Па ипак шта бива данас? Половину заступника сачињавају људи, који, док се у ове наше крајеве не доселише, мислише да је Граница тамо негде на крају света

По правилима могу се делити годишње потпоре и штипендије само синовима старих граничарских задруга који своје сервитутно право докажу. Имајући заступнике који по дарованом писму не би смели бити заступницима имовне општине јер немају сервитутно право, деле припомоћи и штипендије и таковима, који нису „Servitutsberechtigt“, дакле на штету наше деце, на уштрб наших синова. Граничарске припомоћи и штипендије добивају и „уживају чак и чивутска деца.

Пошто се приближују избори за нове заступнике, апелујем на родољубље синова старих граничарских задруга, да за заступнике имовне општине (Vermögens Gemeinde-Vertretter) бирају само оне људе, који имају сервитутно право који су прави граничари или потомци њихови, који неће радити оно, што им се заповеда и да извршују само ћефове оних који да не беше Границе не би имали шта јести, а сад потиснувши са свих положаја старе граничаре и њихове синове, те својим познатим насиљем теже да се увуку у ову стару граничарску тековину. Та господа да покажу ма и трунак ослонца законског, попут којег могу ући у имовну општину, дају се по најзабитнијим општинама, — јер веће их неће — свога среза за почасне грађане бирати.

По уговору између државе и имовне општине приближило се време, кад треба имовну општину државног туторства опростити, кад треба тај угов р отказати.

До вас је Граничари и потомци старих Граничара, да се то постигне, да се то спроведе. Од избора вашег зависи судбина имовне општине ваше!

Избори су на прагу. Бодрим оком пратите и помном пажњом распитајте кад ће т ј избор да се обави, јер знајте да се и не објављен у присуству општ. поглаварства и по неколико на сам дан избора позваних општ кметова обавља.

Не огрешите се о права ваша, јер вама је дарована општинска имовина. Не дајте да се са немара ашег упропасти имовина ваша а вама Граничарима да се то у грех упише

Добро и будућност Ваше деце захтева, да бирате достојне потомке старих граничарских задруга, који ће имовином вашом на добро и корист вашу управљати, од куда ћете ви и синови Ваши као потомци старих Граничара користи имати. Зар благодети које вам крвљу и животом својим стекоше дедови и очеви да ви не уживате? Ни замислити се не да колико су наши синови данашњом управом оштећени — потиснути

Ја рекох, а на вама је да извршите, вршећи своје право и дужност своју.

Граничар.

Политички преглед.

Из угарског сабора. У суботу посланичка кућа расправила је законски предлог о железничким набавкама. У опћој расправи говорио е још само државни тајник Јосиф Стерењи. У своме говору оцртао је владину политику у погледу железница и назначио је, на којима пољима намерава министар трговине да спроведе реформе Настојаваће, да стане на пут злоупотребама при грађењу помесних железница; железничку управу ће сасвим реформисати; спровешће од горе до доле децентрализацију, чим узима на расположењу потребних му 6 милијона круна. У почетку месеца маја поднеће министар трговине сабору законски предлог о уређењу плате железничких чиновника и предлог о службеној прагматици. Спровешће још многе друге реформе — чим узима за то средстава. — Сабор је затим усвојио предлог у опћој расправи, а после говора Кубикова и у специјалној. — Известилац Јосиф Сас приказује затим законски предлог о земаљском саобраћајном савету. У опћој расправи говорио је само Александар Шимоњи Семадам. При специјалној расправи поднели су неке измене Кошут, Мезеши и Лазар, које је сабор заједно са предлогом усвојио. — Сабор је суспендовао имунитетско право Золтана Ленђела у свези са случајем чиновника Хајду-а, који је покрао акта. — При расправљању петиције у погледу стварања страјкашког закона изјавио је државни тајник Стерењи, да влада неће стварати посебан страјкашки закон са ограничењем страјкашког права, него ће то питање решити у свези са ревизијом индустријског закона у оквару јединственог закона за обрану радништва. — При крају седнице интерпелисао је Никола Пожгаји у ствари исцеђења вода у пештанској жупанији.

Политичке прилике у Хрватској и Славонији. Бан Хрватске и Славоније гроф Пејачевић већ се неколико дана бави у Будимпешти и у суботу се подуже саветовао са министром-председником Векерлом у присуству министра за Хрватску и Славонију Гезе Јосиповића. Предмет саветовања је био политички положај у Хрватској и Славонији и после саветовања из добро обавештених кругова изјављују, да нема личне кризе, да су вести о оставци Јосиповића просте измишљотине. — Данас у понедељак по свој прилици приспеће у Будимпешту делегати хрватско-слав. сабора, да суделују на расправама заједничких предлога у угарском сабору. Посланик Супило је већ од неколико дана у Будимпешти и за то се време већ више пута саветовао са баном Пејачевићем и министром Јосиповићем. У Будимпешти биће ових дана конференција хрватско српске коалиције, на којој ће учествовати сви посланици, који припадају коалицији. На тој конференцији донеће одлуку, какво становиште да заузму на угарском сабору. О расположењу у хрватским странкама будимпештански листови имају извештаје из Загреба, да ово није најружичастије Све су странке у коалицији незадовољне Не може се знати, како ће се прилике развити — пишу ти листови — јер је расположење у коалицији врло одлучно и на чисто су с тиме, да с обзиром на расположење, које влада у држави, коалиција не може одступити од свога становишта Како се хрватско-славонска влада у главном слаже са српско-хрватском коалицијом, то изгледа, да је сукоб неизбежан ако Угарска не изађе на сусрет хрватским жељама. Ако дође до парламентарне кризе, српско-хрватска коалиција се не боји нових избора, јер је уверена, да ће у великој већини поново ући у сабор.

Вести из места и са стране.

Време.

Са свију страна јављају да је време врло зло, нарочито да је ваздух нагло захладио, да је на много места било буре и снега. Из Бистричке Бање јављају, да је тамо два дана беснила јака бура а јуче снег јако падао. Целу зволенску жупанију с педља покрива снег. Економи су врло забринути, јер сад су хтели да отпочну пролетњи рад у пољу.

»У Москви за ту кутију цигаретле платили би четири рубље, а ја вам нећу ни једне копјеке узети.«

Лечник ће се на то смејати и рећи: »Ајде добро, добро... Разумем те! Само је то штета, што си велика пијандура.....!«

»Да драга бабо, ја знам, како треба са господом диванити, бити услужан и вешт.... са вештином..... Само да Бог да, да ми пут не изгубимо. Погледај само како се снежне пахуљице котрљају. Моје су очи пуне снега!«

— Токар тако мрмљаше без престанка. Нехотице ставља он свој језик у покрет, да помоћу тога ма најмање тешки осећај, који њим влада забашури. Пуна су уста речи, а још васпитања и мисли у глави. Несрећа га је изненада задесила, није ју ни слутио, ни мислио на њу, нити може к себи да дође, нити несрећу потпуно да разуме. — До сада је он мирно живео, све је ишло обичним током времена, у напитој заборавности проживео је своје дане, а да је знао за радост и жалост, али сада изненада осећа страшан душеван бол. Безбрижна лењштина и пијандура, доспео је у положај човечији, који је препун мислима, који се брине, који напред жури, који се чак и са природом борити мора. Не мање је вредно и то, како се изненада ова нежна брига према његовој старој пробудила.

Токар се домишља томе, да је несрећа на јучерашње вече почела. Кад је он јуче у вече кући дошао, као и обично мало наквашен, отпоче он, као што му је навика била, грдити и рукама замахивати, али стара погледа свога бесомучника тако, како још до сад никако није погледала. Обично имађаше израз њених очију нечега напаћеног, кроткога, као укаљаног пса, које много туку а рђаво ране, али сад изгледаше она тамна, укочена, загонетна, као светитељи на сликама, или самртници који се труде, да добро све пре смрти расмотре. Са тим чудноватим, тајанственим погледима започиње беда. Сасвим смућени Токар позајми од суседа коњичка и одвезе се са старом у болницу, у нади да ће Павле Иванић прашковима и мастима моћи јој дати обичан њен поглед.

— Али ти Матрона, ако... — гунђаше он — ако би те Павле Иванић запитао, да ли сам те тукао или нисам, реци: — Не. — А ја те пак нећу никад више туђи, часнога му крста! Па је ли, зар сам ја тебе од беснила тукао? Ја сам тебе тукао само тако. Ја имам сажаљења спрам тебе. Други који, мало би на тебе пазио, а ја пак се и возим с тобом..... и трудим се. Снежне пахуљице тако се витлају у зраку ах! Господе, нека буде воља твоја. Само да даде Бог, да ја пут не погрешим..... Боле ли те са стране? — Матрона, зашто ћутиш? — Ја те питам: боле ли те са стране? Токар се окрене старој.

— Зашто неће да се топи снег на њеном лицу помисли он, при чему му кроз леђа и његеве смрзнуте ноге прође нека унутарња хладноћа.

— На мом лицу се топи, а на њеном не... Хм.... чудновато.

Токар се поплаши, и застаде да види шта је у ствари. Учини му се чудновато, да се лице тако необично истегнуло и што је добило тако бледо затворену воштану боју, и што је тако озбиљно и достојанствено.

— Но ти си баш нека луда! — гунђаше Токар. — Ја говорим с тобом озбиљно као пред Богом, а ти пак.... Баш си луда! — На крају крајева, нећу ни ићи Павлу Иванићу. Токар закачи кајасе и удуби се у мисли. Читав тако један час ћуташе размишљајући. Није се смео окренути старој, плашио се. — Њој поставити једно питање и не добити одговора, такође је страшно. Напослетку да се ослободи неизвесности, одлучи он нешто. — А да је стару жену и погледао, узме он њему хладну руку. Прихваћена рука паде доле без знака живота.

Умрла је она дакле. — Но то су ми тек лепе ствари! — Токар плакаше. — Није толико ганут, колико љут. — Помисли, како у свету све брзо пролази! Једва се тек невоља и започела, а већ се и свршила. Није нашао ни мало времена да са баком уредно живи, нити да се с њом сложно поразговори, да јој посведочи своје сажаљење. А она је већ мртва.

Четрдесет година је он с њом живео, али четрдесет година прођоше као сан. У пићу, у тучи, у сиротињи прошао је живот часком. И као у прикос умре му бака баш у оно време, када је увидела да је он сажаљева, не могаше без ње живети, и због ње тежак грех на души ношаше.

— Морала је ићи просити сећаше се он. »Ја сам је сам послао да код људи леба моли. То су ми лепе ствари. Да је луда бар још де-

Из Кремнице јављају да је прошле ноћи падао врло јак снег и да су одгодили држање вашара због јаке снежне мећаве. Из Зволена јављају да је тамо одономад у вече падао јак снег и то све до ујутру. Дебео снежни покров покрива целу околину. У Штавници је одономад целу ноћ, па и сутра цео дан падао снег. Њиве су све под дебелим снежним покровом. Из Баденске јављају, да је тамо била велика бура, која је много дрвећа из корена исчупала. За тим је почео јак снег падати. Из Штутгарта јављају, да тамо већ од два дана пада снег.

Неприлика на Дунаву.

Читамо у „Трговинском Гласнику“: Јуче из јутра после 4 часа три сплава пловила су Дунавом код Вишњице према Смедереву натоварени грађом из стругаре Прометне Банке. На њима је било осам људи Услед јаке воде појачане таласима који су долазили од пловења а.-угарске лађе „Кулпе“ сплавови се преврну и почну растављати а људи попадају у воду. Стадоше тада звати у помоћ, али они са „Кулпе“ не хтедоше им помоћи; наиђе и друга лађа а.-угарска „Сечењи“, али и та прође бездушно као и „Кулпа“. Људи су тада упрегли све своје силе и допливали до обале, која је такође под водом те су се попели на врбе и ту дрхтали и зебли, док им није из Београда „Морава“ дошла у помоћ и спасла их. Шта је са сплавовима још се не зна. Чујемо да ће капетани а.-угарских лађа бити позвани на одговор, а и ред би било, јер ако је истина да су они видели да се људи даве у Дунаву а нису им хтели помоћи, то је онда заиста за сваку осуду.

Велешко-дебарска епархија.

„Кореспонденц Биро“ има из Цариграда ову вест: „Патријаршија је добила из Кичева нов телеграм, којим се, у име тридесет и три села, моли, да се за митрополита дебарске и велешке епархије постави Србин. Синод је решио, да се причека мишљење, Србима пријатељског митрополита Поликарпа, који се сад бави код српског митрополита у Скопљу. Патријаршија намерава да Поликарпа замени грчким (!) митрополитом.“ — У другом телеграму из Цариграда јавља исти биро ово: „Поводом тежња српског становништва, да се за митрополита у дебарско-велешкој епархији постави Србин, Бугари су врло узнемирени. Према српским подацима у тој епархији има 80 српских села, што опет Бугари побијају. У Дебру је седиште бугарског митрополита“.

Погрешни и поткресани закони.

Читамо у „Српској Ријечи“: Ми смо већ раније изнели и доказали, како се немарно поступало са једним законом, нашом верско-просветном уредбом, од које имамо пет издања, која се разликују једно од другога, и сва имају у себи разних и крупних погрешака. То видимо и код других, доцнијих закона. Примера ради ми наводимо нови мостарски штатут Некима је параграфима одсечена глава, другима ноге, а трећима је ишчупана утроба. Примера ради наводимо, да II. одсек мостарског изборног реда, носи наслов: „О броју и раздеоби изборних мандата“, док у читавом одсеку нема ни речи о томе, а то зато, што је збрисан читав 7. §, како га је предложило веће, који је о томе говорио, па замењен другим, који говори о сасма другој ствари. Па опет се у доцнијим (11. и 16. §§) параграффима изборног реда позива на тај брисани 7. §, кадка се спомиње број и раздеоба мандата по вереисповестима. Исто тако је 17. § мостарске уредбе, говоррио о узакоњењу броја мандата и њиховој подели на вероисповести, па је из њега исчупана баш она среддина, која је о томе говорила, те је тако та ствар осстала неодређена, па опет се доцнији параграфи (нп. пр. §§ 14. и 17.) изборног реда позивају на тај поткресани § 17. уредбе, када говоре о броју и размеру мандата. Зар ово није права некоректност закона? Но то није све. Још има и других озбиљних закона. Нови закон о штампи проглашен је 2. марта по нов у службеном „Гласнику закона и наредаба“, на српском језику, и то опет са погрешкама. Скоро месец и по касније, 15. априла по нов., разаслао је владин повереник за град Сарајево под 7035. бројем писмени обавештај, који дословно гласи: „У § 36. точка 2. тисковног закона и то у издању на земаљском језику је погрешно испуштен пасус: „или преступак против јавног мира и реда“, који се имаде иза цитирања § 197. казн. закона уврстити — о чему се наслов обавешћује.“ Може ли се замислити већа непажња око тако важног посла, као што је проглашење закона? Па онда, од куда да владин повереник за Сарајево води коректуру службеног издања закона, и то тек након шест недеља? И даље, службени је назив тога закона: „Закон о штампи“, а никако „тисковни закон“. И најзад: какав је то немушти земаљски језик? Где онда остаје правна сигурност, када службена издања ззакона, изостављају овако крупне ствари? Чега да се држе грађани, када по томе не знају, да ли закони баш онако гласе, како су штампани у службеном листу? Све су ово нови докази, да досадашњи систеем око законодавства није дорастао свом задатку, да га треба изменити и пружити народу могућност и права да учествује у том законодавству.

Забава са игранком.

Српска младеж, под управом Стевана Шенина учит.-управитеља срп. нар. школе у Даљу, а уз пријатељско суделовање српског добровољног ђачког певачког и тамбурашког збора из Осека, и г. Славка Дураковића учитеља из Погановаца приређујеје забаву са игранком. Забава се приређује у користг оснивања Српске Народне Књижнице у Даљу, а одржаће се трећи дан Ускрса 24. априла (7. маја) 1907. у просторијама гостионе Карла Јелиника у Даљу. — Улазна цена од особе 1 круна. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, а објавиће се путем новина.

Брзојави „Застави“.

Стигли 16 априла

Новинарски збор.

Будимпешта. Новинарско удружење одржало је јуче збор ради реформе штампе. Говорници су тражили потпуну слободу штампе, укидање цензуре и кауције код политичких листова и да се убрза судски поступак при штампарским парницама.

Социјалистички збор.

Будимпешта. Социјалисте су јуче одржали протестни збор против закона за чељад и донели су резолуцију, у којој траже, да се тај законски предлог повуче.

Против прекомерна капитализирања

Галена (Држава Илиној у Сев. Америци). Сенатор Бевердје намерава, да поднесе сабору законски предлог, да се стане на пут прекомерном капитализирању железничких друштава и других корпорација.

Руска државна дума.

Петроград Данашња седница руске думе треба да одреди велики број новака. Исход гласања је сумњив. Уопће тврде, да од данашњег дана може да зависи судбина руске думе.

Славноме уредништву „Србобрана“

Загреб.

На вашу љубопитљиву примедбу у 75. броју »Србобрана« могу одговорити ово:

Истина је да сам наговорио г. Јову Вујића да даде исправак, јер он није сматрао ни за потребно ни за вредно да реагује на нападаје у »Србобрану«.

Г. Јови Вујићу верујем на реч, а то је, по моме схватању, довољно за свакога поштена човека, све дотле, док се не уверим да лаже, као што сам се уверио о вашем дописнику. Овај вам је, пре отприлике четири месеца, и после демантовања у »Застави«, писао, да је Вујић заиста и претпрошлога избора гласао за В. Ђурђевића. А сада у 75. бр. »Србобрана« велите на основу »поузданих доказа«, да Вујић тада уопће није гласао.

Од човека, који је кадар био тада без доказа облагати и оклеветати противника, могу очекивати заиста и сада врло »поуздане« доказе. Баш сам љубопитљив да их чујем.

И још сам за нешто љубопитљив. Откуда ви нападате г. Вујића, као Куеновца, који се претпрошлог избора »уздржао од гласања«, ви, чији су збор у Иригу сазивали људи, који су **прошлога** избора **гласали за** В. **Ђурђевића**? Зашто сте тако неозбиљни?

12. (25.) априла 1907.

Др. Васа Цариђевић.

САЛАШ

по најмодернијој основи зидан са две куће

и 40 ланаца I-ме ораће земље

у једном комаду, између Ђурђева и Ковиљ-Сентивана, продаје се уз повољне услове.

Обратити се ваља на

Ђеру Аврамовог

513 1—2 трговца у Жабљу.

сет година живела, овако ће на крају краје ва мислити да сам ја заиста рђав човек. Света мајко божија, куда ја то идем? Ту више нема спаса, него треба сахранити. Натраг!

Токар се окрене и стаде из све снаге ударати коњичка. Пут је сваког часа бивао све гори и гори. Потплатци се више ни мало не могу разазнати. Мало мало па у путу запне за младу оморику; тамни предмети огребу Токару руке, створе му се пред очима и онда му се пред очима учини опет све бело при даљем кретању.

»Ја бих требао поновa да почнем живети...« помисли Токар. Сећаше се тога, да је Матрона пре четдесет година била млада, лепа, весела и да је дошла из богате сеоске куће. Тада су му је дали за жену, јер су много ценили његов занат. Све је то изгледало да обећава добар живот, али несрећа се поро дила отуда, што је он, како се после сватова опио и на банак пећи легао, до данас, може се рећи, из тог пијаног дремежа није никако ни пробудио. Сећа се свадбе, али шта се после сватова догодило, да га ко убије, па се не би могао сетити. Нека остане при томе, да је био пијан, да је спавао и да се тукао. Тако беху прошли четрдесет година у лудо. Снежни мехури добивали су све то угаситију боју. Већ је почела настајати помрчина.

»Куда се ја возим?« повиче изненада Токар. »Требало би да ју сахраним, а ја идем у болницу... Ја сам већ сасвим излапио!«

Токар се опет окрете и стаде туђи опет коња. Малена кобилица напне све своје снаге и фрчући потрчи даље у лаком касу. Токар удари више пута по леђима једно за другим коња... За њим се чуло неко лупкање, и ма да се није осврнао, знао је, да то удара о саонице глава умрле старице... Бивало је све мрачније и мрачније, ветар је бивао све хладнији и жешћи...

»Ја бих требао поново да отпочнем живети...« помисли Токар. »Нов алат бих требао да прибавим, поруџбине да предузмем... новац бих требао старој да дам... Јест!«

Сада му испадоше узђице из шака. Он их тражи, хтео би да их подигне, а не може да исте подигне, јер су му руке малаксале...

»Сасвим је све-једно«, помисли он, »коњ ће тако и сам даље касати. Сада бих мало спавао... За време док буде погреб и опело трајало, ја ћу се мало одморити«.

Токар склопи очи и стаде дремати. Мало за тим опази он, да коњ стоји. Он отвори очи и види пред собом нешто мрачно, слично каквој колиби или стогу сена... Требало би да се сиђе из саоница и да разгледа шта то пред њим стоји, али у његовом целом телу настаде таква малаксалост, да је био спреман да се радије смрзне, него да се покрене с места... И тада мирно задрема.

Пробуди се у једној великој соби са измаланим зидовима. Кроз прозор допире свежа сунчана светлост. Токар опази у најближој близини људе и хтеде се пред њима показати као частан и паметан човек...

— Требало би да се чита опело, браћо! — рече он. — Требало би да то кажете свештенику...

— Но добро, добро! Лези мирно! — прекиде га нечији глас.

— Бабушка! Павле Иванићу! — повиче Токар задивљен, кад опази пред собом лечника. — Високоблагородије... добротворе мој!

Он би хтео да скочи и да клекне пред лечника, али опази, да су му и руке и ноге отказале службу.

— Ваше високоблагородије! Моје ноге где су? Где су моје руке?

— Твоје ноге и руке отишле су... Смрзле су ти се! Но, но... што плачеш? Ти си ипак дуго живео, хвала нека је Богу! Сигурно си живео шест пута по 10 година (60 година), а то је пак доста!

— Зло је то!... Ваше високоблагородије, зло је то! Молим за веледушно опроштење! Још пет шест година морао бих живети... Зашто? Ја имам туђег, тог бих морао повратити... Моју баку морам сахранити... И како брзо све све на овом свету пролази! Ваше високородије Павле Иванићу! Најфинију кутијицу за цигаретле од брезовог дрвета! Начинићу вам кугле за троквет...

Лечник учини један одбијајући покрет руком и напусти болесничку собу. Са Токаром је тада било готово!

Превео Ж Г.

Нова књига!

Изашла је из штампе и готова је књига

САБОР

јунак на мегдану

(1906. и 1907. год.)

од Јаше Томића

У овој књижици описан је кратко и прегледно рад тога тако важног и занимљивог српског народног црквеног сабора.

Књига ће се за сад штампати у 30.000 примерака. Има 2 и по штампана табака велике осмине (40 страна) а стаје 5 новчића 10 потура комад. Ко купи већи број књига добиће 20% попуста а и поштарина му се одрачунава.

Пријатељи народне ствари нека прихвате ову књигу и унесу је у сваку српску кућу. Новац и поручбине нека се шаљу на писца у Нови Сад.

ЗГОДАН И ЈЕВТИН ДАР ДЕЦИ

о

ГОДИШЊИМ ИСПИТИМА!

Књигу моју:

„Из науке о државном уставу“

готов сам дати по **25 потура** по комаду. Књига је ова одобрена и препоручена од високославног Народног Школског Савета, као што је и у штампи јавној и иначе у животу врло повољно оцењена и препоручена. Речено је уз то још, да не би смело бити српске куће без ове књиге.

Садржина је њена: I. ДЕО. 1. Шта је то државни устав? 2 Краљ. 3. Грађанин. 4. Државни сабор 5. Државна управа. 6. Државна пореза. 7. Грунтовница и грунтовна књига. 8. Наслеђе. 9. Завештај или тестамент. 10. Суд и суђење. 11. Судија. 12. О школама. 13. Народности у Угарској. 14. Државне матрикуле. 15. Закон о неговању домаћих животиња. 16. Закон о газдама. 17. Закон о пољским радницима. — II. ДЕО Хрватска, Славонија и Далмација. Погодба међу Угарском и краљевинама Хрватском, Славонијом и Далмацијом. Самоуправа Хрватске, Славоније и Далмације. — III. ДЕО. Река (Фијума) — IV. ДЕО Српска православна црква и школа у Угарској, Хрватској и Славонији.

Молим славне управе наших општина, своје учитељске другове и г г. свештенике, да се заузму за ову корисну књигу сваки у своме кругу.

Нови Сад, на Благовести 1907.

К. Миловановић
учитељ и школски управитељ.

4—12

Изишла је нова књига сваком потребна

Немачка Граматика

ЗА СРПСКЕ ШКОЛЕ И ЗА СРБЕ САМОУКЕ

саставио

проф. ЈОВАН ГРЧИЋ

Цена је 2 круне.

Немачки је језик светски језик, те је потребан свакоме да га изучава. Немачким се језиком данас цео свет пролази, те је знање истога врло потребно свакоме. Немачка литература најбогатија је, у њој је усредсређена наука на свима пољима, те је зналац немачког језика знањем истога много постигао. — Учење језика свакоме је потребно, јер у данашњем свету упућени су сви народи један на други било у просвети, било у трговини и промету или у занатлијству, а баш немачки језик за нас Србе од огромне је важности у сваком погледу.

Овом књигом *учи се немачки језик лако и брзо.* Учи се *познавање слова и како се иста пишу и изговарају;* учи се *основно познавање самога језика: самогласници, сугласници, регуле* и како се и *где се пишу и читају разна слова, стране речи, како се деле слогови, интерпункција на даље: граматски део и практични примери за учење немачког језика*

Овом је књигом пружена свакоме могућност, да научи *брзо* и *тачно* немачки језик, који ће му служити у свакој прилици врло добро.

Ради олакшице за набавку ове корисне књиге дајемо свакоме купцу, који *два примерка поручи,* **трећи** на дар, а ко унапред новац пошаље добиће књигу о нашем трошку.

Српска књижара и штампарија
Браће М. Поповића
у Новом Саду.

331 6—10

---

1 ФУРУНА

издаје се под кирију врло добро удешена одоздо се ложи са удобном комоцијом не далеко од пијаце. — Издаје се одма.

Анђелко Ђорђевић, кућегазда
Панчево, Црквена ул. бр. 58.

511 1—3

ЗА МОЈУ
МАНУФАКТУРНУ И КРАТКЕ РОБЕ РАДЊУ
потребујем једног

помоћника,

самосталног продавца Ступање одмах или за 14 дана. — Оферте са ознаком фикс плате на

Леополда Мандла
Ириг (Срем).

509 2—2

Модно-мануфактурна трговина

БРАЋЕ ЂОРЂЕВИЋА-НАНЂИЋА

у Белој Цркви (Fehértemplom)

потребује једног **млађег** и једног **старијег** помоћника, који морају бити вешти продавци, солидног владања и да су вични српском, немачком, мађарском и румунском језику. Ступање 1. јуна п. р. 507 2—2

8548/8704/8764/8790/8791/8792/8816/8821/8859
8886/9380/9381/9382/10310/10724

kig 1907. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa a vásár téren megépitendő városi ártézi gyógyfürdő és gőzfürdő felépitésénél szükséges épitőmunkára — tekintettel arra, hogy a város törvényhatósági bizottsága 70/1098. kig. 1907. számu határozatával ezen ügyben folyó hó 6 án meg tartott árlejtést megsemmisitette — az alább felsorolt feltételek mellett ujabb nyilvános zárt árlejtést hirdet.

1 Az árlejtésnél résztvehetnek mindazon hazai szakértő iparosok, kiknek üzletük gyakorlására hatósági engedélyük van.

2. Ajánlat az összes munkákra, vagy az egyes munkacsoportokra, illetve munkanemekre tehetők.

3. Csakis azom ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek a rendelkezésre bocsájtott nyomtatvány felhasználása mellet az egység árak leirása s a végeredmény számokkal és szavakkal való feltüntetése mellett adatott be. A vizvezeték, csatornázás, központi fütés és gázvezetés berendezésére és felszerelésre jogositvák vállalkozók saját vagy más rendszerü tervvel is pályázni, de tartoznak ez esetben részletes tervezettel és müszaki leirással az eltérést indokolni s azt oly részletességgel teljesiteni hogy a megbirálás biztonsággal eszközölhető legyen.

4 Az ajánlatok egy korona bélyeggel ellátandók, lepecsételendők és f. évi má us hó 25 napjának délelőtti 10 órájáig a városi iktatóhivatalban benyujtandók. Később vagy tá virati uton érkező ajánlatok, pótajánlatok, ha sonlóképen azok, melyek nem szabályszerüen állittattak ki, figyelembe vétetni nem fognak.

5. Minden ajánlattevő tartozik ajánlata be nyujtása előtt a saját ajánlati vállalati összeg nek megfelelő 5% (öt százalék) bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a városi házipénztárnál letétbe helyezni és az erről szóló nyugtát ajánlatához csatolni.

6. A városi tanács fentartja magának azon jogot, hogy a munkák végrehajtásával — tekintet nélkül a vállalati összegre — azt a vállalkozót bizza meg, aki a jó és helyesen készitendő munkák teljesitése iránt már eleve a legtöbb biztositékot nyujtja, továbbá, hogy a munkákat munkanemenként vagy csoporton ként külön külön is vállalatba adhassa.

7. Az ajánlati ürlapok és munkakivonatok 5 korona dij fizetése mellett Francsek Imre épitész, műszaki tanácsosnál Budapesten (VIII, Rákóczy ut 14. szám) és a városi mérnöki hivatalban kaphatók, ahol a tervek, a szerződés minta s a vállalati általános és részletes feltételek megtekinthetők s esetleg szükséges szóbeli felvilágositások is nyerhetők

8. A beérkezett ajánlatok a fent kitett határidő eltelte után az nap tartandó nyilvá nos tanácsülésben az értekeltek jelenlétében fognak felbontani és legkésőbb f. évi junius 6-án megtartandó közgyülésen a városi törvényhatósági bizottságnak elfogadás végett előterjesztetni, vállalkozók tehát addig bánat pénzüket vissza nem kivánhatják és kötelezettségben maradnak

Ujvidék szab kir. város tanácsának 1907. évi április hó 24 iki üléséből.

Szalay Lajos s k.
kir. tanácsos, polgármester.

510 1—2

НАЈВЕЋИ ИЗБОР!

готовог мушког, женског и дечијег одела, те **правог енглеског одела за господу по мери**, као и цео прибор за „српске Соколаше“ **јесте једино у првој и највећој српској трговини**

СТЕВАНА Ј. КАПАМАЦИЈЕ

у Новом Саду, главна улица бр. 25.

НАЈЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ!

320 12 -70

НОВАЦ!

Набављам јефтино зајам (меница) до 500 круна на један, а већу своту на добра 3 потписа. Зајмове на отплату на тврдо зидане куће и на земљу на 4% основи од 10—65 година. Сваки зајам за 2—3 недеље дана набавим.

СВЕТИСЛАВ АЛДАН,
Budapest VII. Akáczfa utcza 50
(За одговор марку молим).

456 5—5

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Г. С. Мителбах Загреб,

Јелачићев трг бр. 2.

Овим Вас обавјешћујем, да сам са Вашим ШВЕДСКИМ КАПЉИЦАМА врло задовољан. Већ сам употријебио толика средства за моју супругу, која већ много година болује на мучним, повраћању, желудачним грчевима, вртоглавици, али узалуд, она није оздравила, од када употребљава ваше шведске капљице, посве је здрава, ради чега Вам изричем своју најсрдачнију хвалу. Бог Вас поживио још много година на корист човјечанства. Уједно молим, да ми одмах пошаљете поузећем 10 оригиналних боца шведских капљица са заштитним знаком „Salvator“.

Са велештовањем
БУРО ШЕФЕР

482 1—5

Szeghedy, дне 24. јануара 1905.

РЕТКА ПРИЛИКА

за шпецерајисте почетнике

а и друге, који су за напретком.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

добро сортирана, која постоји **55 ГОДИНА** у свези са првим фабрикама на најбољем месту у вароши са 20 хиљада становника у Банату, због порушеног здравља продаје се Нужно је 6—8 хиљада круна, ваљан Србин, трговац могао би без бриге на истом месту постојати, јер је место тако, где се свет научио, а промет брзо прави, и с тога је на истом месту будућност осигурана.

Озбиљан купац нека приложи три марке по 10 филера и обрати на **СРПСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ** у Новом Саду, где ће ближа извешћа добити.

455 4—12

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Из слободне руке продајем под повољним условима **кућу**, која лежи у Новом Саду (у Салајки) Роткина улица бр. 12. У истој се налазе три собе и две кујне. За ближа извешћа упитати власницу

Милицу Марункић
у истој кући.

481 3—6

ПОМОДНО-ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

Јована С. Бошковића

У ВЕЛИКОМ БЕЧКЕРЕКУ

потребује два помоћника, једног млађег и једног старијег, и једног шегрта из боље куће.

Првенство имају они, који што пре ступити могу.

480 3—3

---

482 2—5

ШВЕДСКЕ КАПЉИЦЕ

су старо прокушано средство

ПРОТИВ СВИХ БОЛЕСТИ СТОМАКА.

Једна оригинална боца стоји
1 Кр., 6 боца 5 Кр

Шведске капљице јесу једино онда праве, ако је кутија провиђена са заштитним знаком „Салватор“.

Ове капљице јесу једине, које су по здравственој области испитане и дозвољене.

Пазите се од свих других као патворених.

Добити се може код производитеља

С МИТЕЛБАХ

лекарна „Салватору“ и дрогерија
ЗАГРЕБ, Јелачићев трг 2

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брздаровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду